

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het arrondissementsparket
Oost-Nederland en de politie-eenheid Oost-Brabant

Publicatiedatum: 29 oktober 2014

Rapportnummer: 2014/150

Feiten

Verzoeker werd verdacht van het plegen van een strafbaar feit en de politie heeft hem op 13 februari 2013 vroeg in de ochtend aangehouden. Hiertoe werd een arrestatieteam ingezet, dat voor het betreden van verzoekers woning twee ramen forceerde middels het gebruik van een zogenaamde rescuezaag (lijkt op een kettingzaag) en een koevoet.

Na de aanhouding is de woning doorzocht door politieambtenaren van de eenheid Zeeland-West-Brabant. Zij waren op zoek naar een vuurwapen en een zakmes. Er werd alleen een zakmes aangetroffen.

Verzoekers vrouw en zijn 11- en 16-jarige kinderen waren bij de aanhouding aanwezig.

Bij brief van 6 mei 2013 stelde verzoekers advocaat de politie aansprakelijk voor de schade die als gevolg van de inval was ontstaan. Dit betrof zowel schade aan de woning als schade aan goederen die zich in de woning bevonden.

Omdat de hoofdofficier van justitie toestemming had gegeven voor de inzet van een arrestatieteam, stuurde de politie de aansprakelijkstelling door naar het Openbaar Ministerie.

De hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket Oost-Nederland liet verzoekers advocaat bij brief van 14 augustus 2013 weten dat de inzet van een arrestatieteam nodig werd geacht omdat er aanwijzingen waren dat verzoeker over een vuurwapen beschikte. Bovendien moest worden voorkomen dat dat bewijsmateriaal mogelijk zou worden verborgen. De hoofdofficier achtte het binnentreden rechtmatig, en de schade die aan de woonkamerramen was veroorzaakt, kwam dan ook voor rekening van verzoeker. Van overige schade was de hoofdofficier niet gebleken.

Verzoekers advocaat heeft de hoofdofficier van justitie bij brief van 18 november 2013 nogmaals verzocht om tot schadevergoeding over te gaan. Naast het feit dat de iPad en iPhone kapot waren getrapt en de kozijnen, de gordijnen en de overgordijnen waren vernield, was ook gebleken dat de steenstrips en het stucwerk waren beschadigd, evenals het bankstel, dat was beschadigd door gebruik van een kettingzaag.

De hoofdofficier wees het verzoek bij brief van 25 november 2013 af en stelde dat er geen nieuwe informatie was op grond waarvan alsnog tot schadevergoeding zou moeten worden overgegaan.

Het feit dat de zaak was geseponeerd vanwege onvoldoende wettig bewijs, deed niet af aan het feit dat ten tijde van de inval een gegronde verdenking jegens verzoeker bestond, aldus de hoofdofficier.

Klacht

Het Openbaar Ministerie toestemming heeft gegeven voor de inzet van het arrestatieteam op 13 februari 2013;

De betrokken politieambtenaren buitensporig veel schade hebben aangericht, waaronder schade aan de kozijnen, de ruiten, de iPad en de gordijnen.

Visie verzoeker

Verzoeker heeft aangegeven dat hij een zeer brute politie-inval heeft gehad in zijn woning. Hij was verdachte in een zaak die uiteindelijk is geseponeerd. De politie heeft de kunststof kozijnen van zijn woning vernield en de dubbele ruiten ingeslagen om binnen te treden.

Volgens verzoeker werd er doodleuk over de iPad van zijn kinderen gelopen en zijn er gordijnen gescheurd. Daarnaast is er veel leed toegebracht aan zijn gezin door zijn vrouw en kinderen te bedreigen, terwijl daar volgens verzoeker geen enkele reden toe was. Iedereen was uit bed gekomen. Zijn vrouw en kinderen zaten in de keuken en mochten zich niet verroeren.

Doordat de zaak jegens verzoeker is geseponeerd, is de inval achteraf gezien onrechtmatig, aldus verzoeker. Bovendien zou de behandelend officier van justitie gezegd hebben dat de inval in deze vorm ten onrechte was. Hij zou om een aanhouding buiten heterdaad hebben gevraagd en niet om een arrestatieteam. Verzoeker heeft gesteld dat het parket desondanks weigert de schade te vergoeden.

Verzoeker heeft desgevraagd laten weten dat volgens zijn vrouw alle schade is veroorzaakt door het arrestatieteam en dus niet door de politieambtenaren die de doorzoeking hebben verricht.

Visie minister van Veiligheid en Justitie

De minister van Veiligheid en Justitie heeft gesteld dat er op 12 februari 2013 aangifte tegen verzoeker is gedaan van bedreiging, vernieling en mishandeling dan wel poging tot zware mishandeling. Aan de hand van deze aangifte is verzoeker de volgende dag aangehouden.

Er waren aanwijzingen dat verzoeker over een vuurwapen beschikte. Omdat verzoeker reeds antecedenten had op het gebied van geweldsdelicten, heeft de rechercheofficier van justitie op goede gronden kunnen beslissen tot de inzet van het arrestatieteam, aldus de minister. Hij acht de klacht over de toestemming tot inzet van het arrestatieteam ongegrond.

Desgevraagd is namens de minister gesteld dat verzoeker in 2007 is veroordeeld wegens het medeplegen van doodslag. Voorts is verzoeker in 2000 en 2001 veroordeeld wegens overtreding van de Opiumwet.

Visie politiechef

De politiechef heeft de Nationale ombudsman laten weten dat de leden van het arrestatieteam verzoekers woning middels het raam zijn betreden. Het arrestatieteam heeft daarbij één raam vernield door gebruik te maken van een koevoet. Een tweede raam werd vernield door het gebruik van een rescuezaag. De gevolgschade van het vernielen van de ramen was dat door het optreden van het arrestatieteam ook de gordijnen, die voor deze ramen hingen, schade hebben geleden. Dit is de schade die door het arrestatieteam is veroorzaakt.

Informatie uit mutaties, processen-verbaal etc.

Proces-verbaal van aangifte

In het proces-verbaal van aangifte staat onder meer vermeld dat A aangifte doet van bedreiging, vernieling en mishandeling c.q. poging zware mishandeling.

A heeft verklaard dat hij een relatie heeft met het nichtje van verzoeker. Op 9 februari 2013 kreeg A ruzie met verzoeker. Volgens A pakte verzoeker op enig moment een zakmes/klapmes uit zijn broekzak, waarna hij hem een aantal malen in zijn rug en duim heeft gestoken.

A was met zijn vriendin naar huis gereden en hij en verzoeker belden en sms-ten elkaar over een weer. Deze gesprekken en sms-jes waren volgens A erg dreigend. A heeft verklaard dat hij meerdere keren met de dood is bedreigd. Later op de dag hebben A en verzoeker elkaar weer ontmoet. A heeft verklaard dat hij gezien heeft dat verzoeker een tasje om had en dat verzoeker had gezegd "dat hij er een bij zich had met twee magazijnen." Hieruit had A opgemaakt dat verzoeker een pistool bij zich droeg. Na enige tijd was verzoeker weer weggegaan.

Vervolgens heeft A verklaard dat hij drie dagen later wakker werd van glasgerinkel. Verzoeker had de achterdeur ingeslagen om zijn nichtje op te halen. Uiteindelijk stapte verzoeker in zijn auto en A en zijn vriendin in hun auto. Toen zij bij een verkeerslicht naast elkaar stopten, zag A dat verzoeker een pistool in zijn hand had, dat hij op A en zijn vriendin richtte. A heeft verklaard dat zij uiteindelijk aan verzoeker wisten te ontkomen, waarna zij naar het politiebureau zijn gereden.

A heeft verklaard bang te zijn voor verzoeker en dat hij weet dat verzoeker ooit iemand heeft doodgeschoten.

Verslag van binnentreden

In het verslag van binnentreden van 13 februari 2013 staat onder meer het volgende vermeld:

"bij het binnentreden werd de navolgende schade veroorzaakt:

2x het woonkamerraam."

Foto's schade

Twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman hebben bij de sectiecommandant foto's ter inzage gekregen van de schade die de politie bij het optreden heeft veroorzaakt. Op deze foto's, die voor de woning zijn genomen, is alleen te zien dat er schade is veroorzaakt aan de twee ramen, evenals schade aan de gordijnen en aan een kozijn. Op de foto's is geen schade aan de steenstrips en/of het stucwerk geconstateerd.

Verklaring sectiecommandant

Politieambtenaar X, sectiecommandant van het arrestatieteam, heeft tegenover medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman – voor zover van belang - verklaard dat het in deze kwestie ging om een zaak waarbij onder meer bedreigd was met een vuurwapen. De zaak had geen gillende spoed, maar er moest wel zo spoedig mogelijk worden opgetreden omdat verzoeker een vuurwapen in bezit zou hebben. Verzoeker heeft meerdere antecedenten, waaronder moord/doodslag en vuurwapenbezit, aldus X.

Om tactische overwegingen, die vertrouwelijk aan de medewerkers van de Nationale ombudsman zijn meegedeeld, is besloten de twee ramen in de woonkamer te forceren; één raam is met een koevoet geforceerd, het andere met een rescuezaag. Het arrestatieteam heeft ervoor gekozen twee ramen te forceren, omdat er dan meer zekerheid bestond om snel binnen te treden. Met het forceren van het ene raam middels de rescuezaag, zijn ook de gordijnen beschadigd.

Als commandant had X het overzicht op de gehele actie. Het leek hem stug dat er een iPhone en iPad kapot zijn getrapt. Hij heeft beide niet op de grond zien liggen. Alle schade die zij tijdens een optreden veroorzaken, wordt in een verslag vermeld. Daarnaast maken zij foto's van de schade. In het verslag staat niets vermeld over een I-phone en I-pad. Van schade aan steenstrips en stucwerk is evenmin iets bekend. Dat het bankstel open is gezaagd is grote onzin, aldus X.

Na een aanhouding houdt het arrestatieteam meteen een debriefing op het bureau. Volgens X is er geen enkele reden om niet te melden dat er tijdens een actie schade is veroorzaakt. Op de vraag of een andere aanhoudingsprocedure mogelijk was, zodat de echtgenote en de kinderen van verzoeker niet met de inval geconfronteerd hadden hoeven worden, heeft X verklaard dat er niet echt een reëel alternatief was.

Verklaring coördinator doorzoeking

Politieambtenaar E., die op 13 februari 2013 de coördinatie had tijdens de doorzoeking van de woning van verzoeker, heeft verklaard dat de zoekploeg na de aanhouding van verzoeker ter plaatse is gegaan. Bij de woning aangekomen, heeft hij geconstateerd dat er twee ramen waren geforceerd. Politieambtenaar E. heeft niet gezien dat er meer schade door het arrestatieteam is veroorzaakt. Hij kan zich niet herinneren en evenmin voorstellen dat het bankstel is open gezaagd. Voorts heeft E. geen iPad of iPhone zien liggen. Wanneer iemand uit de zoekploeg dergelijke voorwerpen had gezien die beschadigd waren, zou hij of zij dat naar alle waarschijnlijkheid hebben gemeld, aldus politieambtenaar E.

Voorts heeft politieambtenaar E. verklaard dat hij na de aanhouding van verzoeker nog enkele uren in de woning van verzoeker aanwezig is geweest voor de doorzoeking van de woning. Dit was in het bijzijn van de vrouw en de zoon van verzoeker. Geen van beiden hebben tegen hem iets gezegd over de goederen die beschadigd zouden zijn, aldus E.

Beoordeling

Ten aanzien van de toestemming tot inzet van een arrestatieteam

Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een

middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. De inzet van een arrestatieteam moet worden gezien als een zwaar middel en moet dus in verhouding staan tot het doel van de aanhouding. De verhouding wordt daarbij in grote mate bepaald door de risico-inschatting van het te verwachten levensbedreigende geweld.

Hoewel de klacht zich richt op de gegeven toestemming voor de inzet van een arrestatieteam ten behoeve van de aanhouding van verzoeker, dient eerst te worden getoetst of verzoeker buiten heterdaad kon worden aangehouden. Als deze vraag bevestigend wordt beantwoord komt de Nationale ombudsman toe aan de beoordeling of het behoorlijk is geweest voor deze aanhouding het arrestatieteam in te zetten.

In deze zaak is aangifte gedaan van bedreiging, vernieling en mishandeling dan wel poging tot zware mishandeling. Deze feiten zijn alle strafbare feiten waarvoor een verdachte met toestemming van de officier van justitie buiten heterdaad kan worden aangehouden. Gelet hierop en de ernst van de aangifte, kon de officier van justitie beslissen tot het buiten heterdaad laten aanhouden van verzoeker.

De inzet van een arrestatieteam dient te worden beschouwd als het toepassen van een zwaar geweldsmiddel, dat veelal een ernstige inbreuk maakt op grondrechten. Derhalve is de toestemming tot inzet van deze eenheid een zwaarwegende beslissing die verstrekkende gevolgen heeft. De beslissing tot de inzet van het arrestatieteam is gebonden aan een aantal strikte voorwaarden.

Vereisten voor de inzet van een arrestatieteam zijn neergelegd in artikel 17 van de Regeling Beheer Politie (zie Achtergrond), alsook in de circulaire aanhoudings- en ondersteuningseenheden van het Openbaar Ministerie (zie Achtergrond). Allereerst dient een situatie geschikt te zijn voor de inzet van een arrestatieteam. Arrestatieteam is een andere benaming voor de Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid van de politie zoals omschreven in de circulaire aanhoudings- en ondersteuningseenheden. Arrestatieteams mogen, na verkregen toestemming, optreden in situaties waarin redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen. Voorts dient de hoofdofficier van justitie, die op zijn parket maximaal twee officieren van justitie kan aanwijzen ter vervanging, toestemming te geven voor de inzet van een arrestatieteam.

A heeft aangifte gedaan van een aantal ernstige strafbare feiten en heeft bovendien verklaard dat verzoeker een vuurwapen voorhanden had. Daarnaast heeft verzoeker meerdere antecedenten, waaronder een veroordeling wegens het medeplegen van doodslag. Ook heeft hij antecedenten ten aanzien van overtreding van de Opiumwet. Gelet op de aangifte van A in combinatie met verzoekers antecedenten bestond er een redelijk vermoeden dat verzoeker een vuurwapen voorhanden had. De Nationale ombudsman concludeert dat er sprake was van een situatie waarin redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigden. Dit betekent dat de rechercheofficier, die daartoe bevoegd was, toestemming kon geven tot de inzet van een arrestatieteam. Nog daargelaten of het waar is dat een (behandelend) officier van justitie zou hebben gezegd dat de inval in deze vorm ten onrechte was, doet deze stelling hieraan niet af, aangezien het aan de hoofdofficier of een door hem daartoe gemandateerde officier van justitie is om te beslissen tot inzet van een arrestatieteam.

Door toestemming te geven voor de inzet van een arrestatieteam heeft de rechercheofficier niet in strijd met het evenredigheidsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van de veroorzaakte schade

De Nationale ombudsman toetst deze gedraging eveneens aan het hierboven genoemde evenredigheidsvereiste.

Verzoeker heeft schadevergoeding geclaimd ten aanzien van zowel schade aan de woning als schade aan goederen die zich in de woning bevonden.

Gelet op de tactische overwegingen van het arrestatieteam overweegt de Nationale ombudsman allereerst dat het arrestatieteam op de wijze kon binnentreden zoals in het onderhavige geval is geschied.

Voorts is geconstateerd dat het arrestatieteam schade heeft veroorzaakt aan de twee ramen in verzoekers woning, de gordijnen en een kozijn. Deze zijn alle beschadigd geraakt op het moment dat het arrestatieteam de woning wilde betreden en de ramen hiertoe heeft geforceerd. De schade is derhalve alle inherent aan het binnentreden door het arrestatieteam. Gelet op het feit dat het met geweld binnentreden van een woning behoort tot één van de standaardprocedures van het arrestatieteam én het feit dat de rechercheofficier toestemming had gegeven, kan deze schade het arrestatieteam niet worden verweten en komt deze voor risico van verzoeker. Dat de strafzaak tegen verzoeker is geseponeerd doet hier niet aan af, nu gesteld noch gebleken is dat verzoeker onschuldig is.

Ten aanzien van de schade aan de iPad, iPhone, het bankstel, de steenstrips en het stucwerk overweegt de Nationale ombudsman het volgende. De sectiecommandant heeft ontkend dat dergelijke schade door het AT-optreden zou zijn ontstaan. De coördinator van de doorzoeking heeft verklaard dat hij dergelijke schade niet heeft geconstateerd, dat zijn collega's hem er niet op hebben gewezen en dat verzoekers vrouw en/of kinderen er evenmin melding van hebben gemaakt. De medewerkers van de Nationale ombudsman hebben geen schade aan de steenstrip/het stucwerk kunnen constateren op de foto's van de woning. Bovendien heeft verzoeker deze schade pas negen maanden na het optreden geclaimd. Ook hebben de medewerkers van de Nationale ombudsman op de foto's gezien dat het bankstel op zodanige afstand van het raam stond, dat het niet voorstelbaar is dat het bankstel met het forceren van het raam beschadigd is geraakt. Overigens was op de foto's niet te zien dat het bankstel was beschadigd.

Al met al komt de Nationale ombudsman tot de conclusie dat het niet aannemelijk is dat het arrestatieteam buitensporige schade heeft veroorzaakt.

Het arrestatieteam heeft niet in strijd met het evenredigheidsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrondissementsparket Oost-Nederland, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie, is niet gegrond.

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrestatieteam Zuid, die wordt aangemerkt als een gedraging van de politiechef van de eenheid Oost-Brabant, is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Achtergrond

Artikel 17 Regeling beheer politie

"De regionale eenheden beschikken zelfstandig of samen met één of meer andere regionale eenheden over één of meerdere onderdelen die uitsluitend tot taak hebben, indien redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen, de volgende werkzaamheden uit te voeren:

a. het verrichten van planmatige aanhoudingen;..."

Circulaire Aanhoudings- en ondersteuningseenheden (AOE's)

"7. Verlenen van toestemming tot inzet van een AOE

... Aangezien de toestemming tot inzet van een AOE een zwaarwegende beslissing is, die verstreckende gevolgen kan hebben, dient in beginsel de hoofdofficier van justitie, onder wiens gezag het opsporingsonderzoek plaatsvindt deze toestemming te verlenen. De hoofdofficier van justitie draagt zorg voor vervanging voor het geval dat hij zelf niet in staat is op een verzoek tot inzet te beslissen. Hij kan daartoe de plaatsvervangend of fungerend hoofdofficier van justitie aanwijzen of een officier van justitie in de rang van officier eerste klasse van zijn parket. Wie de toestemming heeft verleend, zal tot uitdrukking dienen te komen in de registratie die door het parket wordt gevoerd..."